

۱۸ آغوز ۱۹۱۸

صافی : ۵۳

اوجنچی جلد

تکی محبوس

عبدالستار خان

راشد

- اون سکرېټې عمر رجالي -

زاده فیض الله افندین ملازم اولدی (۱۱۰۴). سلطان احمد ثالث دورنده، شیخ الاسلام یشمقی زاده السید علی افندین ابتداء خارج الی ایلہ حاجی الیاس مدرسه سنه (۱۱۱۶)، اوچ سنه صوکرا علمادن صادق افندین انبار غازی مدرسه سنه، السید علی افندین داخل رتبه سیله خلیل پاشا مدرسه سنه (۱۱۲۳)، محمود افندین حرکت داخل

شاعرلری آراستنده، عرفانیله تیرایدیوردی [۱]. راشد، استانبوللیدی. بابایی، علمادن ملاطیبه لی مصطفی افندی، سلطان مصطفای ثانی دورنده بروسه قضاستندن معزولا یاشاپور، حیانتنده «علماء کرامک ارچندی» عدایدیلوردی. راشد، چوجقلق زمانی علما آراستنده کیپردی. پک کنج ایکن ابو سعید (۱) تذکره سالم، ص ۳۶۱ - راشد تاریخی، جلد ۵، ص ۴۵۱

۱۱۳۰ سنه سنده ایدی. سلطان احمد ثالث بشکطاش سراینده چراغان صفالریله وقت کیپردیکی دملردی. رکاب هایون قائمقامی ابراهیم پاشا علم ومعرفت اربابی تشوینق ایدیور، استانبولده ادبی مجلسلر طوبانیوردی. دورک یوکسک شاعرلری، تدم، سید وهی، رحیمی، سالی، عاصم وشهدی ایدی. بیرام پاشا مدرسی راشده، دورینک

داماد ابراهیم پاشا ملک سقرینی یالاستنده قبول ایدیشی

[وان مورد آستردام موزوسنده]

و ترغیبیدن کرمی طورمادی. ابراهیم پاشانک تاریخه، شعره یک صراف و اردی. دورینک الک بنام مؤرخن، نعمای، کندینک دها بالطه جیلر اوجاننده ایکن، آرقداشیدی. حتی قلابی قوزاخذ پاشانک صدراننده، دارالسعاده آغاسی سلیمان آغانک کاتی ایکن، صدراعظمه مراجعت ایئتش، نعمای آتالولی محاسبه. جیلکنه تعین ایتمیشدی [۳].

ابراهیم پاشا راشدیده عین صورته حمایه ایکن ایستدی. صدارته کچر کچن وقعه نویسلکنده ایضا ایندی [۴].

وساثر قلاع و جزایر فتحلری متضمن « الی به یاقین فتوحات نامه لر یازدی، یونلر ممالک غروسه به، آوروپا حکمدار لرینه مأمور لر واسطه سیله کوندولدی [۲].

موره سفرنده کوردیکی خدمته مقابل صدر اعظم علی پاشا راشده ایکی رتبه یوقاری مدرسه توجیهی ایچون حضور هایتونه برتلیخس تقدیم ایندی. راشدی یونی کندی ایچون یک فاصله کوردی، « بر رتبه یوقاری مدرسه احسانی کرم واقیدر دیو » رجایتیدی، یو سفر برنجی ناقض اولوق اوزره ایکنجی بر تلخیص عرض اولوندی. راشدهله برابر ترفیعلری

منصبی یونلرک ایکسندن دخی اسلم واشتقدیر. سوکرا، راشده خطاب ایندی:

— سنی نشانیق کبی بر چلی منصبیله چراغ ایدهم دیرم. ایچون استنکاف ایدرسن. یعنی مخالفت ایذوب طورمه.

دیدی. راشد بردبره شایردی.

— دولتی اقدم. قولکنز علل المزاج بر بندۀ دیرنه کرم. یوقوله هر بار سفر و حرکتی موجب اولور مناسب یوننده کزک بروجهله حاله مناسب دکادر. دیدی، علی پاشا هیچ سنی چیقارمادی. بر

اسکدار سیرابری وقیر قولهمی

(آلوم، اسکی ویی استانبول)

فقط، راشدیله سلطان اوجد ثانیک جلوسندن اعتباراً تاریخه دوام ایتمه سنی موافق کورموردی. نعمانک برافندی ۱۰۷۰ تاریخندن سوکرا عثمانی تاریخی هنوز ضبط ایدهلمیشدی؛ نعمایه خلف اولوق اعتباریه راشد ایچون یو تاریخندن باشلامق دها موافقدی.

رکاب هایتون قائمقامی ابراهیم پاشا، دامادلق شرفته نائل اولدینی زمان، ادبا، شعرا و علمایه بر ضیافت چکدی. یو ضیافتده یولونان شاعرلر « ادای خدمت تبریک ایچون » تاریخلر و منظوملر یازدیله. راشدهده « بر تاریخ قهرانه ایداع » ایدورک

(۳) تاریخ عطا، جلد ۳، ص ۳۷ — عثمانی تاریخ و مورخلری، ص ۴۴ — راشد تاریخی، جلد ۵، ص ۵۳

(۴) « یو عبد قهریک مقدمات مأمور اولدیم تاریخ بحریرنه کاکان موافقت کوسترنک اوزره تنبیه و تائکید ویرات مأموردت بحر قهری تجدید بیوردیلر » راشد تاریخی، جلد ۱، ص ۹

آرزو اولونان ایکی ذات دها واردی. سلطان احداثات خط هایتونده راشدی تلطیف ایئتش: « بن و زرم، اردوی هایتونده سنک ایله معا اولان ... محمد راشد متصرف اولقلری مدرسه لردن بررتیه یوقارو مدرسه لر قریقه هایتونده احسان هایتون اولشدر » (راشد تاریخی، جلد ۳، ص ۱۷۹) دییه یازمیشدی.

راشد، و ارادین سفیریک تجیع وقائی کونلری کوردی (۱۱۳۶). یساروفیه مصالحه سندن سوکرا آیا صوفیه مدرسه لکنه، عسکری قساملغه، حریمین مفتش لکنه نائل اولدی. شهید علی پاشانک رقیبی داماد ابراهیم پاشا، رحیمی، سلیم، سانی و ندیم کبی شاعرلری حمایه ایتمیشی کبی، راشدیده تشویق

مدت مجلدله سکوت حاصل اولدی، پاشاوا استعاندن تقییر کبی کوردی، راشدی شو سوزلرله جزا. لاندیرمای موافق کوردی:

— واقعا بر آدم اندرون هایتونه چراغ اولدینی کوندن سلحدارانی کوزنه آلوب چوقه دارلقدن مهر هایتونه نائل اوله سلحدار اولمدم دیو تأسف ایدر دور. سزلر دخی مدرس اولدیکنر کوندن برو بر چورک حجر منصوبه وقف نگاه آرزو وانتظار اول داعیه ایله اون پیش یگیری ییل ضرورت و مضایقه ای اختیار ایدرسن. خوش اییدی سن بیلورسن. بن مرادم سنی چراغ ایکن ایدی [۱].

یونلکه برابر راشدی به علی پاشانک توجه لردن دوشمه دی. او سنه (۱۱۲۷) « موره جزیره سی

ابراهیم پاشایه تقدیم ابتدی . فاطمه سلطانک کزیده زوجی تارخی پک بکندی ، فقط او ، راشدهد شاعر لکدن زیاده قه نوبیلک استعادی کوربوردی . راشده «تحریر وقایع داتر» بعضی سؤالر صوردی . حتی تاریخ حقهده دوشونجوریده آکلندی :

— آثار سلفدن سرباطه عبرت اوله چق بعضی مواد، تاریخ وقعی وسائر فروغیه جریده حافظهده تقریر وفق تاریخ علما زمزمه سندن زیاده کار فرمایان امر و فرمان اولان ملوک و وزرایه لازم ومهند . دیدی . سوکرا شو سوزلری علاوه ابتدی :

— هر حوم نعلناک بادیذنی تاریخنده منهای مسیر و تحریری اولان عابدن مبدأ تاریخ تحریرکنز اولان بیکیوز اولان بین سسته کلمه مژگون برآه اعمال اولان وقایع و آثاری ضبطه تحریک خامه استکمال اولنه تاریخ دولت عثمانیه تمام سرازاتصال بولوردی . راشده ابراهیم پاشادن آلدینی امره منونیه امتثال ابتدی . ۷۰-۱۰۷۰دن ۱۱۱۵ سسته قدر موجود وقایع داتر وثائق و آثاری ابراهیم پاشانک یادریغیه طوباعلیا موقی اولدی ، واکودن اعتباراً «مقطع قلم ضبط نعلما اولان بقایای احوال دولت محمدین مبادی وقایع سلطنت احمدیه کلمه کندان اولان واقعات دولت علیه» ۱) بدیهه یازماه باشلادی .

راشد، داماد ابراهیم پاشانک صداری هنگکنده مسعود بر حیات کچیردی . وزیر اعظمک ادایه و شعرا به اقلترین استفاده ابتدی . بودور ، حقیق برعل و عرفان دوریدی . ابراهیم پاشا عثمانی عرفانی یوکنه جلد کالری نیشدرمکل قالمابوردی ؛ عصرلرک بر یکدریدکی نفیس و کزیده اثرلری ، عثمانی دماغنک صنعتکارانه یارکارلرینه حافظهه چالیشیوردی . اوصهرلده صحافه « طبع خاملری سبیلده » انقیس اثرلری اوتیه بهری سصوریلر ، بالخاصه یازمه اثرلر اورویا لیلر طرفدن یوکنه یازمه صائین آلینور ، کتیخانهمزنی ترین این نادر تسخیرل اورویا طاشیوردی . ابراهیم پاشا وسائر رجال دوله بدوردی نظر دفته آلدیلر ، «استانبوله کتب نفیه» نك فتنه باعث اولفله علم شریفک اندرانی مقصدیوردی . [۲] خارجه کتب سالیبانی شمله منع اینتدریلر . استانبوله علومعرفت قیبتی واردی . زوربالفه تدویر حکومت امکانز اولدینی آکلاشیلندی . آثار سلطنتک عسکانه ، شقاوتکارانه سته لری ارق تاریخ قاریشیلدی . هر کس ، اورویا لیلر تلماسدن استفاده ایلیوردی ، علمه و عرفانه چالیشیوردی . غیره ، فردی تشییدن زیاده ، دولت رجانه قوزلده تأمین ایلیلیوردی : ابراهیم پاشا ، استانبوله کتب ، صنعته ، علمه و معرفت خدمت ایله ییله جلد کالری نطفیله ، احسانه ، تشویقه نیشدرمک اصولی بیلیوردی . راشده یو یارلاق عرفان دوریک مؤرخ اولفله افتخار ایله بیلیوردی . فی الحقیقه بودور ، عثمانی تاریخک شعر

و موسیقی ایله آهنگدار ، ملی عرفانک تأثیر یله جاذبه دار بر صفحه سیدی . ایران و عثمانی موسیقیلری عادتا بر بریلر رقابت ایلیوردی . نجم ایلیجلی استانبوله کلیر گلز حسن و حزن ایله آهنگدار موسیقیزک طایق نغمه لری دیکلرک ، « اصول شناسان ومولک نغمه باند مهارت لری» آکلامق ایستیلوردی [۳] .

بو موسیقی اولیه نغمه لردن ترکب ایلیوردی که ، اونده شامک عرق بادیلرندن ، اورفتهک آتشین اقلرندن ، ارزنجانک چایی بلارندن ، اردهانک چپچکی اووارلندن ، آذربایجانک کیشش وادیلرندن ، آراس نهرینک زمزمه لی سوزلرندن آلتان ترانه لر ، حسرت تورکولری ، بیله نغمه لی ، عشق لملری یاقیق و حزن برر نشیده حالنده عثمانی لسانده تکمل ایلییوردی . شاعرلرین بو موسیقی ایله سرمست اولولر ، بادشاهلرین بو نغمه لره شریقلر بسته لیورلدی . کوزل استانبولک بهاری ، عاداتوجات منعبدی . آغا جلارده رنگارنگ چپچکلر شکلنده تخیل ایدن فیضلر ، شاعرلرک روحندن برر شعر بدیهه سی حالنده فوران ایلییوردی :

اول بهار ایردی یته اولدی جهان بر فیض کلام
مینای دل اولدی می شوقیه لب بر لب بنام
هر لاله یاقوت کون اولفنده درساغرمون
مانند بید سرنگون دونسون صراحیلر مدلام
کلار آکلدی زبور و ایکنده بهار
مستانه جولر سوبو کلشنده جاری صبح و شام
سنبلیلرین چوزدی صبا زلف مثال دلریا
تفریح جان آغزی یا ایندیکه تطعیر مشام

راشدده بو شاعرلر ارمه سنده ایدی . سالک قولنجه :
«فضل و کمال ندن فضله شعر و انشاده یگانه دوران بر محمدوم
جلیل القدر معارف کستر [۴] دی . اکثر یا ابراهیم پاشانک چشمه لرنه و جامع لرنه تاریخلر سوبله بعضی :

بیر ایله اغیار راحت تأثیر اولسون دیم
دشمن دخی بو زندانه اسیر اولسون دیم
شکوه دن ایتمق غرض تسکین سوز سینه در
برابر دلدن یوسفه اول آفت خیر اولسون دیم

کمی حسن و عشق ایله مالی غزلارده انشاد ایلدی . راشده ، سعد آبادده ، جدول سم کنارنده ، نشاط آبادده مسعود و آهنگلی ساعتیر کچیردی . طوطیو سیرینک قهقهه کوروش چانلری ، اخلاصولری ، لاله باغی سنک چیتلکری آتندده ، سلطان دوکولاری ، ضایقنر ، چراغانلر ، سازلر ، حلوا محبتلری کوردی . وزیر اعظمک و داماد لری کاتبه لردن هر یی بر زبان آیرادی . استانبوله یو یوکلر زلزله وقوعه کلدیکی زمان (۱۷۳۱) راشده ، صدراعظم ابراهیم پاشایله ایلیچلرک قبولنده ، وزیر اعظم طرفندن و برلن ضابطرده راشده حاضر بولونوردی . هر سته وزیر اعظمک بهار کاتبه لرنه اشتراک ایله ، اوب سلطان یالینک پنجه ارغوانلری ، یو یوشیل سرولری آتندده ، قره آغ قصرینک

یشیل قورولرینه قارشی غزلار انشادیه مشغول اولوردی . سلطان احمد ثالث هر شباننده موقعی ، حرکتی ، سوزلرنی بیله تاریخته قید ایدن راشده ، « سکدان بش خطوه مسافه دن بر زرافرنجی دانه تفنگ ایله » اورمانسی یو یوکلر بر مهارت عدا آیش :

دیدی تاریخن اوردی برده سلطان احمد التوفی

صورتنده بر تاریخ بیله سوبله مشدی . ابراهیم پاشا بو تاریخی احتوا ایدن قصیده یی سلطان احمد ثالثه تقدیم ایندیکي زمان ، راشده « جائزه تاریخ منظوم اولقی اوژدر بر کسه » و « قصیده و احسان » یو یورولشدی [۵] .

راشد ، هرما سنده ، هر قصرک آچیلده رسنده حاضر بولونور ، اغا جلرک یشیلکلری ، چپچکلرک رایحه لری ارمه سنده تاریخلر انشاد ایلدی . او دورده (علی بک کوفی) کظریف سیرلردن معدوددی . سلطان احمد ثالث بو کوزل برلرک احیاسی امر ابتدی . رحال ، جسم آغا جلرک کنیش دالاری آتند سدر و حوضلر پاییلدی ، آچیلده مراسمی رمضان تصادف ابتدی . بر رمضان آقشای ، (علی بک کوفی) مسیره سی بیاض ، ایکی و نقشی جادرلره طولدی . پادشاه مهتاپک رونقی کیمه لرنی اوراده کچیریور ، افطار آغا جلر آتندده ایلییوردی . بعضا افطارلرده ابراهیم پاشاده حاضر بولنیوردی . ابراهیم پاشا ، هر قصره و هر مسیره اولدینی کی ، یورایده بر اسم قونولسانی ارزو ابتدی ، فقط بو کوزل مسیره نك صرف « اثر شهنشاهی » اولدینی آکلندی . راشده بولدینی اسم کوزلدی : خسرو آباد . . . ابراهیم پاشا بو اسمی پک بکندی :

— فی ابدجای مزبور یو اسم ایله مذکور اولسون . دیدی ، و او تاریخدن اعتباراً خسرو آبادده ، سعد آبادلرک ، امین آبادلرک ، هاپون آبادلرک یاننده بهم بر موقع اشغال ابتدی [۶] .

راشد ، لک زو قایع ضبطه قالمابوردی ؛ فتنه ناملر و وقیبله یازمقنده نیز ایلییوردی . ابراهیم پاشانک شیزاده باشنده فاطمه سلطانله برابر یاپیدردی دارالحرمینک ، صدراعظمک نوشهرده ک اوافنک « اوج قطعه و قیقه معمول بهاری » راشده قلیله یازیلدی . ابراهیم پاشا ، راشده علم و فضل قهرمانی ایلدی . نه زمان سم ایلیجسی کلسه ، سیدی قهقهه ، ندیم ، دردی افتدی کبی شعرا و فضلا ایله برابر ، ایلیچک مجلسنه راشده کوندریلیدی . ده طوغوروسی ابراهیم پاشا نجم ایلیچلری ، سیاسی رجال ایلدکل ، شاعرلر ، ادیبلر و خطاطلر یاننده اولدینی حالده ، حضوریه دعوت ایلدی . ایران عسکرلری مغلوب ایتک ایچون عثمانی اوردوسنک قوتی کفایدی ؛ اصل مهارت ، ایراک ادبی نفوذیه ، شعریه ، و ادب و شعرا اردوسنه غلبه ایلکدی . ندیک استانبول شویوسی ، ولی الدینک نفیس تعلیق لری ایراک خط و آهنگنه هر زمان غلبه ایله بیلیردی . حسین شاه طرفندن

(۵) راشد تاریخی ، جلد : ۳۰۱ ، ص ۵۳

(۶) کتبه ، ص ۳۰۶

(۳) راشد تاریخی ، جلد ۳ ، ص ۱۸۶

(۴) تذکره سالم ، ص ۳۶۱ تاریخ عطاء جلد ۱ ص ۱۵۸

(۱) راشد تاریخی ، جلد ۱ ، ص ۱۰

(۲) کتبه ، جلد ۵ ، ص ۲۳۸

مرضي قول خان استانبوله ايچي کلدیکی زمان ، صدراعظم ابراهيم پاشا شک ياليسنده بايلان يازلاق قبول رسنده ، خطاط ولي الدين ، سيد وهبي ودي افديلرله برابر راشده حاضر بولوندي . ابراهيم پاشا ايچي رسا قبول ايندي ، صوگرا بوتون مصاحبه ادبيانه ، تاريخه ، يوزاگ کوزلکسه ، استابولک جاذبه سنه انتقال ايندي ؛ استابولک حساس بر عاشقده ابراهيم پاشا ايدي [۱] .

راشدک بو مجلسلرده بولوغاسني ابراهيم پاشا باخا سه الترام ايديردی . وزارت ائشاننده پادشاه و کندیسنک اجرا آتني تاريخک پارلاق صفحه لرنه کچيرتک ، پاشانک ائز يازده تعقيب اينديکي برسکلدي . آتکيا ، پو کي رسمي طوبولانلارده ، سلطان احمد ثالث طرفدن وزير اعظمي تاطلغا بر خطا يون کليز ، ابراهيم پاشا خط هايوني قرضي اطلس کيسدن کال احترامله چيقار ي . پلديز رنگيري يارلدهانه يارلدهانه اوقوردی . او زمان ، دورک شاعرلرندن و علماسندن مرکب بو هيئت ، کابي صابغري اوکازيه متايل ، الري حرمته کوکسلرنده ، فوق واحساندن سرمت کوزلری اوکله متوجه ، سلطان احمد ثالث رکين افاده سي دیکارلر ، «خط هايون نوازش مشهورک حسن انسجام و لطافت عبارات بدیع لظافنه حیران و بر آغزندن زمزمه ساز دعای خير سلطان» [۲] اولورلردی .

راشد بوني موافق بر فرصت اتحاد ايدر ، هزار شرم و جاب ايله « وزير اعظمک حضورينه طوغرو ايليرلي ، خط هايونک » بر صورتی استنساخ يابنده مساعده رجا ايديردی . وزير اعظمک و قورانه مساعده سي متعاقب ، خط هايوني تاريخک شاهانه بر ويقيسي اوني اوژه استنساخ باشلاردي .

راشد ، ابراهيم پاشا صدارتنده يش سنه قدر وقعه تويلاک ايندي (۱۳۵۰) . صدارتنک يشيني سني ادرنه پايه سيله حلب قاضيلغه تعيين اولوندي . راشد بو توجيبي شو صورته آتلايور :

« حلب قضايي تشکيله دامن مکرم آصفانه لرني تقيل و قبل عايلرندن انواع عزوتجیل اينديکده تخير و قايع دولت عليه کي بر جاه جيله بر قاچ حلب قضايي نظر اعتدادهده عدیل اولدني معلوم ذات کريم و نيالري اولديغدن عواطف موعوده و لواحي مرصوده ايله مرور و ابتهاجي ضعيف و تکميل و هنکام موداعده دوش ابتهاجه سمورکوزک الباسيله بين الامثال تکريم و تجيل بيوردلر » [۳] .

مع مانيه وقعه تويلاکدن ايرتلي راشدنک پک خوشه کينه دي . برينه دورک افاضلندن کوچولک چاي زاده عام افندي تعيين ايندي (۲۸ رمضان ۱۳۵۰) و (۱۰ ذی القعدة ۱۳۵۴) دن اعتبار آغمالني تاريخي ضبطه باشلادی [۴] .

راشد ، حلب قاضيني ائشاننده ، استانبوله کچن حياتنه منحصر ياشادی . مدتي اکال ايدر ايتز ، تکرار استابولک قصرلرنه ، اکنجه لرنه ، سر ايلرنه و چراغانلرنه قاووشدی . عمرني « ارکان دولت ايمدهته همد و انيس » اولقه کچوردی [۵] . او زمانلر صدارت موقعهده ينه ابراهيم پاشا ايدي . ايران مسئله لری دولتي کنديکده اشغال ايديوردی . پترو ايله بايلان ايران مقاسه سي ابري نريجه حاصل ايتيمشدي . ايراني تخفي ، مددير اولورده بر دوايلاشيلاييور ، استابوله و اسفاهنه قارشيلقي ايلچيلر کونديليوردی . او صرهده اشرف شاهده بر ايچي کونديله جکدي . ايلچيلرک بيز فهم و حاضر جواب واستفا و ايلچانلقدن ماعدا عارف اسرار دولت و واقف اطوار مذهب و ملت اولسي لازم » ايدي ، ابراهيم پاشا يواصافي راشده کوردی . راشد ، او دورده « اسرار دولته حرم و ذکر اولتان خصائل حميده في جامع ذات مکرم » عد ايديليوردی . خصوصيه ايلچيلرک « ارباب سيف و کتانتين » اولالری شترلدي . بو سببدن راشده روم ايلي بکلرکيلي يايهي توجيه ايدي (۱۱۴۰) . بر قاچ آي اولده مکله مکرمه يايه سي آتشدی [۶] . راشد ، علما مسلکندن ديپلومانلر مسلکنه کچدی ، دورک تعميري وجه ايله « جامه و دستاري زي عوام تبديل » ايندي .

بول خرجاني اولقي اوژده او توژ بيک غروش آلدی . قيودان ابراهيم پاشانک ميري يک آليان وزارت طاقي کنديسته و يرلدي . سابي وقعه تويي وزارت دبدبه سيله اسکدارده ابراهيم آغا چايرينه چادرلرني قورديردي . سلطان احمد ثالث راشدنک سفارت آلاچي سير ايتک ايسسته دي . برکون ، ابراهيم پاشانک وقعه تويي اسکدارده کي ياليسندن يشکلاشه کچدی ، فرنگ مزارلنده آلاچي تنظيم ايندي . سلطان احمد ثالث ، شهبزداکن ، ابراهيم پاشا ، سائر وزرا ، خلوه باغچه سراينده ايديلر ، راشد ، معيته اوج يوز کشي اولدني حالده مبدب بر آلايله حضور هايونين کچدی . « مجمره تيغ و مرصع تبرکش ايله » بر آتته ينمشدي ؛ پادشاهک خصوصيته کايير کيز آتندن ايندي ، کمال حرمته بر ايدي ، در حال خلعت مراسي اجرا اييدلي . راشد ، ايران شاهنه کونورولجک نامه ي صدارت علطندن آلدی ، آتته يندي ، نامه ي برمدت حرمت و توقير ايله انده طوبار يورودي ، اوکون تکرار اسکدارده ، چادرلرنه کيندي . بر قاچ کون قدرده لوازمي بشدريمکه جاييشدي ، بغداد يولندن ايرانه طوغرو يوله روان اولدی [۷] .

راشد ، سفارت وظيفه سي فطالته ايفا ايندي . استابوله دو نوشندينه وزرا مجلسلرنه دوامه باشلادی .

- (۵) عام تاريخي ، ص ۵۹
(۶) عام تاريخي ، جلد ۱ ، ص ۶۱۵ - عايلي تاريخ و ورخري ، ص ۴۵
(۷) کتبا ، ص ۶۱۵

او صرهده استابول خلتي قطع و علاندن شکايت ايدييور ، يايتک مضايقه و احتياجي ، استابول قاضيسي زلالي حسن افنديک اوغور سز لنه علق ايديليوردی . خلقت قبل و قالي وزرا لده اروزونه موافق دوشدي ، زلالي حسن افندي سکزي آي قدر استابول قاضيلنده بولونديدن صوگرا عزل اييدلي . ايران سفارتندک خدمته مکاتفا «طلوني اولان طريق ايله مظهر کرم فلنسي ملحوظ اولايي نعم اولان راشده عافندي حضرتلري مراد فوادلري اوزره قضاه منبرون ايله باخلط هايون شاد کام قلندي [۸] (۱۱۴۱) .

استابول قاضيني راشدنک ، سلطان احمد ثالث دورنده ، صوگ مأمورني اولدی . ۱۱۴۳ عصاني سنت و عرفان نامه چايلان دکالری هدر اينديکي زمان ، بو فلاکته راشده اوغرا دی . داماد ابراهيم پاشانک جندی ايلرله سوروکلنديکي ، سلطان احمد ثالث طوبقو سراينک چينلي قهبرلي آتته قالداني ، طالع سزدم استابول افنديده عشق و حسن مرکب شوخ و صابر مکملر بر اقرتده ليبتنک ايدي کوزلکلرنه کومولديکي حرمده ، راشده ، دورک عرفانه يارديم ايديلر دن اولقي صفيه ، (استانکوي) آلمه سه سورکون اييدلي . استابوله ، بر مدت ، علم و فضيلت برينه چهل و شقاوکت سلاطاولدني کورولدي . خلقي طبرونارک ، مصيلرک ، مناويلرک قاراقق دماغلرندن چيخان چهل و احتراص ماللري قارشينده دوزون اولدي ، کوککلر ييقلدي ، خاغانلر سورلدي ؛ دکالر عوايله دي ، علم و عرفان و صنعت ، قان و عصيان طوفاني آتنده صوصدي . راشدي بر درلوراحت بر اقبولردي . کاه ، دولتر چانک تفوزلعه قوايديلور ، کاه آره دن درت بش آتکي کچرک تکرار (بروسه) به کوندييور . لردي ، مع مانيه بو متفاني پک ياقين کورولر اوني (نئي) به تبديل ايتکندن کري طور بيورلدي . داماد ابراهيم

راشد اوج سنه منفاده ياشادی . داماد ابراهيم پاشا دورينک طالبي خاطرله لردي قلبنده الي بر ياره آچدی . نئي آلمه سنک دکوزلری و افقري شاعر کوننده سيلينز تأثيرلر بر اقدی . استابوله آتقي اسکي شقاوئين اثر قائلاندي . بر دارالسعده آغامي ، پادشاهده ، دولتيده اشيا تسلطندن قورنارمشدی . بارلونا وعونه سي بر بر اورا تندن قابيلرشدی . يايتنده ، صدارت مقرر ي بويوک برسيا اشغال ايدييوردي : حکم اوغلي علي پاشا ، ابراهيم پاشانک يشيد برمه لرندن ، دک ، عالم ، فاضل ، سياسي ، قيرمان بر روزبردي . علي پاشا ، راشدي دوجار اولدني فلاکندن پک چاچي قورلاردی . اختيار وقعه تويي ، اوج سنه کک منفأ حياتنک روخنه حصوله کتيرديکي مال ايله تکرار سويکلي استابوله قاووشدی . او صرهده ، سلطان احمد ثالث دورنده کي استابول حياتي ، حزين بر رويا کشنده ، اورا تندن سيلينشدی . مع مانيه سلطان محمود اوکله عزمي ، (۸) عام تاريخي ، ص ۶۱۵ - عايلي تاريخ و ورخري ، ص ۴۵

- (۱) کتبا ، ص ۴۹۴
(۲) راشد تاريخي ، جلد ۵ ، ص ۴۲۱
(۳) کتبا ، ص ۴۵۳
(۴) کوچک چايي زاده عام تاريخي ، جلد ۱ ، ص ۷

علمی تدقیق

حضرت خالد قیرینک کشفی

اطرافنده

خاقان مغفور سلطان محمد خان خاس حضرت نرینک ارخانلی و تربه حضرت خالدک جوازنده انشا ایتدر دکاری تربه دفنی مناسیبله غزتهلر، اوبده مدفون بولان ابا ایوب الانصاری حضرت نرینک قیرینک کشفی دائر بعض معلومات یازمشلردر، معلومدرکه، حضرت محمدک علمداری، صحابهدن ابا ایوب الانصاری، مجرتک الی ایکنجی سنهسته استانبولی محاصره ایتمک کوندیلن اردونک قوماندانلی دعهدهاقتش ایدی. بوجاهد، محاصره کونفرنده وفات ایتدیکندن اوبده دفن ایدلش ایدی. مجرتک ۸۵۷ سنهسته، فاتح سلطان محمد خان حضرت نرینک استانبولی ضبط ایتدیک وقت، علمادن آق شمس الدین افندی ابا ایوب الانصاریک اوبده مدفون اولدینی وقبری اوزرنده عیراچه حروفیه یازلش برکنایه یازلینی وویاده کوردیکی روایت اولیور. آق شمس الدین افندیکن بو روایی اوزرنه ایدیلن تحریات نتیجه می اولدق، بوله بر طاش پوئیش وفات حضرت نرینک بیوک جماهدک نامی تذکار، اوارده بر تربه انشا ایتدرمشدر.

مقاله مزده، عیراچه حروفیه یازلینی روایت اولان بوکتابه ایله اشتغال ایده جکز. عجبا، بو کتابنک یازیسی عیراچی ایدی؟ فکر مزه کوره، دکل ایدی. چونکه استانبول محاصره ایتمک کلن بر مسلمان اردونک عیراچه استعمال ایتسه هیچ بر سبب بودقر، زبرا اوزمان، عربلرک یازیلری وار ایدی. بوکن بشقه، اوتارنجهده استانبوله یاشایان یهودلر، استانبولک ساتراهایلیسی کی تصور اولدیلندن، محاصره ایتاننده وفات ایدن مجاهد مقتده معلومه مالک دکل ایدیلرک وفاتندن صکره عربی، عیراچه یازلش بر طاش ایله ستر ایتمک قافشیلر. اوخالده طاشک یازیسی نه جنس یازی اوله ییلر ایدی؟ اسکی عیراچه. بوادماری اثبات ایتمک ایچون عیراچه یازلشک انکشافی تارینندن بر آرز بحث ایدلم:

ایکی دولو عیراچه یازی واردر. بری، جنوبی عیراچه یعنی عربستان شبه جزیرسنگ معین، سبا، حیر ایله بشقه برلده، دیکری، شمالی عیراچه یعنی عربستان شبه جزیرسنگ شمال قسملیه سائر بعض جهنرده مستعمل یازیلردر. بو ایکی یازی بربرینه بکزه من، جنوبی عیراچه، مرور زمان ایله استعمالدن ساقط اولمشدر. شمالی عیراچه یازی ایله یازیلان کسکی کتابه میلادک ۳۲۸ سنهسته عالمدر. بوکتابه دن بشقه، جاهلیت زمانندن قاله بر قاج کتابه ده

قیتمدار. تاریخی، ایلمک دفعه اولارق، سلطان محمود اول دورنده والاح احمد پاشانک صدارتنده، ۱۱۵۴ سنه تریسه طوغرو باصلمشدر. ۱۲۸۲ ده باصیلان صولک طلی بش جلد اوزرنشدر. برنجی جلد ۱۰۷۰ دن ۱۰۹۸، ایکنجی جلد ۱۰۹۸ دن ۱۱۱۵، اوچنجی جلد ۱۱۱۵ دن ۱۱۲۴، دوزنجی جلد ۱۱۲۴ دن ۱۱۳۰، بشنبی جلد ۱۱۳۰ دن ۱۱۳۵ سنهسته قدردر. راشک جلد طلی، همان پوتون وقعه نویس تاریخ نرینک باصلمش سنه تریسه اولدینی کی، اوفاق تفکاستناح خطا لری و صراحت کاشلری جلد ایدر.

راشد، اکثر وقایی دیوان هایون قیدلریه کوره یازمشدر. معنایه قیدلری، چلی زاده عاصیده اولدینی کی، عیناً دکلدر. راشد، اسلوبنه دقت ایدر، یازیلری منشیانه یازمایه جالیدری. اکثر تصور برلنده سبع مراق میثولدر. اسلوبی سامیدن ایچقندر، فقط تعینا درجه سنده سننکارانه دکلدر. اون ایکنجی عصر مجرینک سرای حیاتی راشدهده مفصلاً قید ایدلشدر. راشدک یازدینی صولک وقعه «خام بنای سعد آیدده تشریف هایون بعل ضرور» در. لاله دورینک وقعه نویسی، یاشادینی عصرده مهم حادثه تشکیل ایدن بعد آیدک آچیلمه رسنی شو صورله تصور ایدیلدی:

«کاغذخانه نایله تزهنگه خاص و عام اولان مسیره دلشن خاطر کشا بر کثورده نظیری اولیان موقع بهجت افزا مواضع نزهت میادن اولوب بوآنه کلنجه بوله برای بهشت آسا و مآوی لطفات ناک محروم الفات واعتبار اولسی لایق و سزاوار اولدینی محروم همت آصف عالمقادر اولمقین موقع محرومده جاری اولان نهر کبرک جمرای تنظیف و تطهیر و مواضع لازمی بنا و تعمیر اولنق اوزره تخم و مهندسان کارشناسه صورت طرح و رسمی تعلیم و تهفیم بیورلدی [۶].

راشد، کندینکده اعترافی وجهله، تاریخی یعاملر زنده، وقایی ده سنه یازمشدر. معاهدلرک و نامه لرک اکثریسی عیناً قید ایتشد. کذا و فیکاک ترجمه حاللریده نظر دفته آتشد. راشدک سرای دوکونلرده و ایلیلی قبوللرده یازدینی تصویرلر مککلدر. بو تصور برلده آلا می صره لری، اوطله دوشمه لری، رجال دولک و آغارلرک قافا لری مدقنانه تعریف ایلمکده بویوک بر اهتم ایله کوسترمشدر.

راشد، داماد ابراهیم پاشانک لطفی کونلرندیدی. بوسیلن تاریخی ابراهیم پاشانک مدایحیه طولدریمشدر. ابراهیم پاشانک زحیف و سوابق ولی نعمتی شهید علی پاشا مقتده ایتسه، طریفکارانه مطالعه لر قید ایتمکدن کری طور مامشدر.

حکیم اوغلی علی پاشارک، بکری سکر چلی زاده سعید محمد پاشارک، واعب محمد افندیارنک غیرتلیله یکن بر علم و سیاست حیاتی موجودی. ابراهیم پاشانک آکدیکب تخمیر، موقت بر هرج و مرجدن صوکر، فیض و نایله، نما بولشدی.

حکیم اوغلی علی پاشا، عتیم وقعه نویسی آناتولی قاضیمکرکلرک چناردی (۱۱۴۷). راشد برسنه قدر بو وظیفه یی ایفا ایتدی [۱]. بو مدت طرفده تارینندن زیاده شرعله مشغول اولدی. نهایت چوق کیمه دی، اوده ابراهیم پاشارک و نیدرلرک عاکله فاریدینی کیندی (۱۸ صفر ۱۱۴۸).

راشد، شاعرلرکدن زیاده وقعه نویسلرکله تمیز ایتشد. اسلوبی سلیس و متیندر. وقایی اولدینی کی قید ایدر، معنایه بعضاً خرافه رده ایتا بیری. نظر نده تارخ، اخلاک مشکلا لری حله یارار برعلدی، «موضوع کتاب مطاوی وجهت وحدت دیباجه فداویسی تبع غیاب آثار و قطع غریب اخبار» [۲]. «نظر بصیرتداران اختیارده بر علم رفیع المنار» ایدی. تارخنک لزوم و اهمیتی، صنعتی اولق اعتباریله، هر کسندن زیاده تقدیر ایدر ایدی.

راشد، تارخنه ۱۱۱۵ دن اعتباراً یاشلامشدی. ۱۱۳۰ قدر یازدینی قسم، تارخنک ایکنجی جلدیدی. بوکا برده، ابراهیم پاشانک توصیله، ۱۰۷۰ دن، یعنی نعلانک برافندی تارخنک، ۱۱۱۵ سنهسته قدر بر جلد علاوه ایتش، بوده تارخنک برنجی جلدی اولمشدی. اوچنجی جلدی ۱۱۳۰ دن ۱۱۳۵ سنهسته قدر اولان قسمدی [۳]. راشدک اوچنجی قسمه ۱۱۳۰ دن یاشلامای ابراهیم پاشا قارشی بر جلد ایدی. حتی بوقکری کندی ده ایما ایدیلور، «صدر اعظم شاهنشاه معظم حضرت نرینک تافاول صدر اعلا و کات مطلقه قدوم میمنت لزوم لری بیان سرلوه دیباجه کتاب ایدرک وقایع جلد نائنه تحریک کاک هنر ساز قلدی» دیوردی [۴]. کذا صدر اعظم شهید علی پاشا زمانده یاشلا دینی ایکنجی جلدی ده ۱۱۱۵ دن اعتباراً یازمش و مقدمه سنده علی پاشا مقتده غایت اوزون بر مدحیه تنظیم ایتشدی [۵].

راشد تاریخی، تعینا کی، دورینک اجتماعی حیاتی کوستره چک دقیق معلوماتی جامع دکلدر. شخصی صویرلری، لسان تقلیدلری، سنت اندیشیلری همان یوق کیدر. فقط اون برنجی واون ایکنجی عصر جری وقایی ایچون راشد الک مهم روشیفه در. برنجی جلد نده فاضل احمد پاشانک کزید سفری، بشنبی جلد نده بکری سکر چلی محمد افندیارنک ارس ودری افندیکن ایران سفارتنامه لری (۱۱۳۴) غایت

- (۱) عثمانی تاریخ مؤرخلری، ص ۵
- (۲) راشد تاریخی، جلد ۳، ص ۳
- (۳) کذا، جلد ۵، ص ۵
- (۴) راشد تاریخی، جلد ۵، ص ۶
- (۵) کذا، جلد ۳، ص ۶

بویوک آقام ۲۸ رمضان ۱۳۳۶

امیر محمد رفیع

(۶) کذا، جلد ۵، ص ۴۴